

Broedvogelinventarisaties in de Amsterdamse Waterleidingduinen in 1990

Samenstelling Rien Sluys

In dit artikel worden de inventarisaties die plaatsvonden in de 5 kavels in de Amsterdamse Waterleidingduinen beschreven. Tevens is er een zogenaamd secundair kavel, Sasbergen, onderzocht. Dit is een gebied dat niet ieder jaar wordt geïnventariseerd, maar waarvan telgegevens wel van belang zijn.

Kneu

GIJS KOKKIESHOEK

(geïnvventariseerd door E.Aartse)

Terreinomschrijving:

Het geïnventariseerde gebied wordt in het noorden begrensd door de Halfwegse Slag, in het oosten door het rijwielpad, in het zuiden door de Langevelderslag en in het westen door de Houtweg. Het terrein heeft een oppervlakte van circa 47 ha. waarvan:

circa 7 ha. duinberkenbos

circa 15 ha. duindoorn/vlierstruweel

circa 5 ha. stuifzand en stuifplekken

circa 20 ha. open duin met Duinriet, Zandzegge en Helm.

Volgens het beheersplan wordt een beperkte verstuiwing toegelaten.

Het terrein is erg geaccidenteerd. Vanaf de Langeveldeberg (27 m + NAP) loopt het terrein glooiend af naar de Langevelderslag en de Halfwegse Slag. Paden komen in het terrein niet meer voor. De oude voerbanen zijn thans geheel dichtgegroeid. De Rozen-del is nauwelijks meer begaanbaar.

broedgevallen Gijs Kokkieshoek:

Soort	1986	1987	1988	1989	1990
Bergeend	-	-	-	1	-
Patrijs	1	1	1	-	-
Fazant	3	3	3	3	3
Scholekster	-	-	-	1	-
Wulp	2	2	-	1	1
Houtduif	16	14	12	9	6
Tortelduif	2	2	2	2	1

Koekoek	1	1	1	1	1
Boomleeuwerik	1	1	1	2	1
Boompieper	5	3	3	3	5
Graspieper	1	-	2	2	-
Winterkoning	3	3	4	6	5
Heggenmus	18	19	16	18	19
Roodborst	1	-	-	2	1
Nachtegaal	15	16	14	10	13
Roodborsttapuit	1	1	1	2	2
Tapuit	8	12	11	10	3
Merel	8	8	8	10	8
Zanglijster	1	1	1	1	1
Sprinkhrietzanger	3	3	4	3	1
Braamsluiper	1	2	2	3	4
Grasmus	12	11	10	11	13
Zwartkop	2	1	2	1	1
Tijftjaf	1	-	1	2	2
Fitis	23	24	26	20	22
Pimpelmees	1	1	-	-	1
Koolmees	6	7	4	3	5
Vlaamse Gaai	2	2	2	1	1
Ekster	9	10	7	5	4
Ringmus	4	2	-	1	-
Kneu	11	9	8	6	5
Geelgors	-	1	-	-	-
Totaal	30	26	25	29	26

BOEVELD-WEST

(geïnvventariseerd door B. Heethuis)

Terreinomschrijving:

Het geïnventariseerde gebied wordt in het Noorden begrensd door het Finnlayweggetje, in het oosten door de Houtweg en een stukje onverhard wandelpad, in het zuiden door het raster langs de Langevelderslag en in het westen door het Van Limburg Stirumkanaal.

Het onderzochte gebied kan men grofweg in twee delen verdelen. Het zuidelijke deel wordt grotendeels bepaald door een vrij kaal duinenplateau met toppen van 18 m. Het noordelijke deel is voorzien van struwe-len.

De oppervlakte bedraagt circa 40 ha.

De recreatiedruk is er, mede als gevolg van de dichtbij gelegen ingang, erg groot.

Broedgevallen Boeveld-West

Soort	1987	1988	1989	1990
Fazant	3	2	1	1
Houtduif	4	3	3	4
Tortelduif	1	1	1	1
Koekoek	1	1	1	1
Boompieper	1	2	2	2
Graspieper	1	1	2	2
Winterkoning	2	3	5	8
Heggemus	15	14	15	16
Roodborst	1	1	1	1
Nachtegaal	8	11	7	9
Roodborsttapuit	4	3	4	4
Tapuit	4	3	2	2
Merel	2	3	5	6
Sprinkhrietzanger	2	2	2	2
Bosrietzanger	1	1	1	1
Braamsluiper	2	2	1	1
Grasmus	14	15	14	10
Tijftjaf	-	-	2	1
Fitis	19	19	21	20
Glanskop	1	1	-	-
Pimpelmees	1	1	1	-
Koolmees	4	2	4	3
Vlaamse Gaai	1	-	-	2
Ekster	2	2	4	4
Zwarte Kraai	1	1	1	1
Kneu	4	3	4	3
Totaal	25	24	24	24

WOLFSVELD-WEST

(geïntervieweerd door R.Sluis)

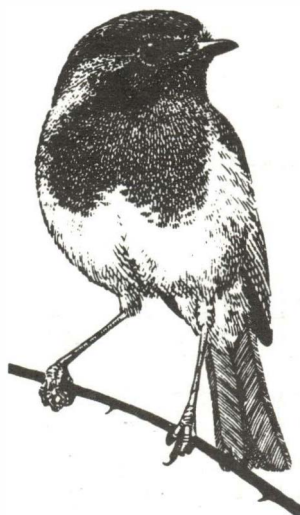
Terreinomschrijving: Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Ruigenhoeker Schulpweg, in het oosten door het Finnlayweggetje en in het verlengde daarvan door een denkbeeldige lijn over de Kop van het Ronde Vlak en rechts langs het Spejndel, in het zuiden door het Finnlayweggetje en in het westen door het Van Limburg Stirumkanaal.

Het terrein heeft een oppervlakte van circa 35 ha., waarin 5 delen n.l. Lange Vlak, Spejndel, Abelendel, Biezenvlakje en Ronde Vlak grotendeels bestaan uit Meidoorn, Liguster, Berk, Zomereik, Kardinaalsmuts, Vlier en Duindoorn.

Broedgevallen Wolfsveld-West

Soort	1986	1987	1988	1989	1990
Wilde Eend	-	-	-	1	1
Fazant	4	3	3	3	3
Houtduif	7	5	7	9	9
Tortelduif	2	1	1	1	2
Koekoek	1	1	1	1	1
Boomleeuwierik	-	-	-	1	-

Boompieper	4	4	5	6	4
Graspieper	-	-	1	1	1
Winterkoning	1	3	5	10	14
Heggemus	14	16	13	16	19
Nachtegaal	11	13	13	16	11
Gekraagde Roodst.	-	-	-	-	1
Roodborsttapuit	2	1	2	2	1
Tapuit	-	1	-	-	1
Merel	6	5	4	5	8
Zanglijster	-	1	-	2	1
Sprinkhrietzanger	5	4	2	5	5
Braamsluiper	3	4	2	2	2
Grasmus	14	18	22	25	14
Tuinfluiter	-	-	1	-	-
Zwartkop	-	2	-	1	1
Tijftjaf	1	-	-	2	1
Fitis	19	18	16	26	26
Pimpelmees	2	-	1	1	-
Koolmees	6	5	3	8	5
Vlaamse Gaai	3	2	1	1	1
Ekster	6	3	4	3	4
Zwarte Kraai	-	-	-	-	1
Kneu	4	1	1	4	6
Totaal	20	21	21	25	26

Roodborstje

WESTHOEK EN HAASVELDERBEKEN

(geïntervieweerd door J. van Saase, Th. van Trigt en W. van Leeuwen)

Terreinomschrijving:

Het terrein wordt in het noorden begrensd door de Nieuwe Haasvelderweg of Heiweg, in het oosten door de slag van de Westhoek, in het zuiden door de Starrenbroekerweg en in het westen door de Haasvelder Klugtweg. Midden door het gebied loopt de Scheidingsbaan, een smal voetpad langs een voormalige eigendoms- en jagtgrens waarop nog oude grensstenen

voorkomen met het monogram van mr. Jan Six (1668-1750), een van de eerste eigenaren van dit gebied na de grote verkoop van domeingronden. Ten oosten van de scheidingsbaan ligt de Westhoek, vroeger behorend tot het jachtveld "Paardenkerkhof".

Het terrein is niet sterk geaccidenteerd. De Trapjesberg is met ruim 16 meter + NAP de hoogste duintop. In de omgeving van het Haasveld (oorspronkelijk Haags-Veld) zijn nog vele sporen aanwezig van een vroegere landbouwvestiging, zoals oude teelthoeven (=duin-krochten) en weites, droge wateringen, greppels en oude beekbeddingen.

Broedgevallen Westhoek/Haasvelderbeken

Soort	1986	1987	1988	1989	1990
Fazant	8	7	7	10	20
Kievit	-	-	1	-	-
Wulp	1	1	-	-	-
Houtduif	8	10	16	5	5
Tortelduif	2	2	3	1	4
Koekoek	2	2	2	3	3
Bosuil	-	1	-	-	-
Groene Specht	1	-	1	-	1
Boompieper	14	9	9	10	14
Winterkoning	3	7	9	16	22
Heggenus	11	15	21	17	12
Roodborst	1	1	1	3	1
Nachtegaal	14	15	12	13	10
Gekraagde Roodst.	2	2	2	1	2
Paapje	6	6	7	5	4
Roodborsttapuit	1	1	2	2	2
Tapuit	3	1	1	-	-
Merel	4	3	6	5	7
Zanglijster	-	1	1	1	-
Sprinkhrietzanger	6	12	10	17	15
Braamsluiper	4	3	6	6	7
Grasmus	12	14	18	26	25
Tuinfluiter	1	-	-	-	-
Zwartkop	1	-	2	-	-
Tijftjaf	-	-	4	3	5
Fitis	47	44	51	46	52
Staartmees	2	-	-	-	1
Glanskop	1	1	-	-	-
Pimpelmees	2	2	2	3	4
Koolmees	7	7	14	18	15
Vlaamse Gaai	1	2	3	2	4
Ekster	3	5	7	7	6
Zwarte Kraai	2	2	1	-	2
Ringmus	-	1	1	-	2
Vink	-	1	-	-	1
Kneu	11	12	7	8	10
Barnsijs	-	-	1	-	-
Totaal	30	29	31	24	28

HOEKGATTERDUIN

(geïntervieweerd door W. Baalbergen en H. Veeffkind)

Terreinomschrijving:

Het onderzochte gebied is c. 50 ha groot. In het

noorden en oosten wordt het terrein begrensd door de Hoekgatterweg, in het zuiden door de Zijkerslag (Joppeweg) en in het westen door het Oosterkanaal.

Door het gebied lopen enkele zandpaden. Het gebied kenmerkt zich door een rug van vrij kale duinen met veel stuifgaten. We vinden verspreid over het terrein enkele bosjes van voornamelijk eikehakhout zoals b.v. het Amerikaanse Bosje. Langs het Oosterkanaal vinden we enkele bosjes van de Oostenrijkse den.

Broedgevallen Hoekgatterduin

Soort	1986	1987	1988	1989	1990
Wilde Eend	-	-	4	3	1
Fazant	6	3	4	6	4
Houtsnip	-	-	1	-	-
Wulp	-	-	1	-	-
Houtduif	4	3	7	7	13
Tortelduif	-	1	1	1	2
Koekoek	1	1	1	1	1
Ransuil	-	-	-	-	1
Groene Specht	2	2	2	2	3
Grote Bonte Specht	1	3	3	-	2
Boomleeuwrik	1	1	-	1	-
Veldleeuwrik	1	1	-	-	-
Boompieper	7	8	9	9	6
Graspiëper	-	1	-	1	1
Witte Kwikstaart	1	-	-	-	-
Winterkoning	1	2	4	6	5
Heggenus	8	7	7	15	10
Roodborst	4	3	2	4	4
Nachtegaal	8	9	12	9	11
Gekraagde Roodst.	1	3	3	5	6
Roodborsttapuit	-	1	-	-	1
Tapuit	2	1	1	1	-
Merel	4	5	6	6	8
Zanglijster	1	1	-	2	-
Sprinkhrietzanger	-	3	1	3	4
Braamsluiper	-	1	2	2	2
Grasmus	4	5	10	16	12
Tuinfluiter	2	1	2	1	1
Zwartkop	1	-	-	-	1
Tijftjaf	-	1	2	4	4
Fitis	21	23	28	30	42
Staartmees	1	1	-	2	1
Glanskop	1	-	-	-	1
Pimpelmees	4	2	3	3	5
Koolmees	8	7	8,11	9	
Wielewaal	-	-	1	-	1
Vlaamse Gaai	3	2	2	4	2
Ekster	4	5	6	7	8

Zwarte Kraai	-	-	-	-	1
Ringmus	-	-	1	-	-
Vink	-	-	2	2	2
Groenling	-	-	-	-	1
Kneu	2	1	3	2	5
Barmsijs	1	1	1	-	-
Geelgors	-	1	-	-	-
Totaal	29	33	32	31	35

Vastgesteld aantal broedgevallen kavels 1 t/m 5

Soort	1986	1987	1988	1989	1990
Bergeend	-	-	-	1	-
Wilde Eend	-	-	4	4	2
Waterhoen	-	-	-	1	-
Patrijs	1	1	1	-	-
Fazant	24	18	19	23	32
Scholekster	-	-	-	1	-
Kievit	-	-	1	-	-
Houtsnip	-	-	1	-	-
Wulp	3	3	1	1	1
Houtduif	39	35	45	34	36
Tortelduif	7	11	8	6	10
Koekoek	6	6	6	7	7
Ransuil	-	-	-	-	1
Bosuil	-	1	-	-	-
Groene Specht	3	2	3	2	4
Grote Bonte Specht	1	3	3	-	2
Boomleeuwrik	2	2	1	4	1
Veldleeuwrik	1	1	-	-	-
Boompieper	31	26	29	30	31
Graspieper	2	2	5	6	4
Witte Kwikstaart	1	-	-	-	-
Winterkoning	10	18	27	46	53
Heggenmus	66	71	72	82	76
Roodborst	7	5	4	10	7
Nachtegaal	56	64	58	57	53
Gekraagde Roodst.	3	4	4	6	9
Paapje	6	6	7	5	4
Roodborsttapuit	8	7	9	8	9
Tapuit	17	18	15	13	5
Merel	24	24	29	32	35
Zanglijster	2	4	2	6	2
Sprinkhrietzanger	16	24	19	30	27
Bosrietzanger	1	1	1	1	1
Braamsluiper	10	12	13	14	16
Grasmus	56	63	74	88	74
Tuinfluit	3	1	3	1	1
Zwartkop	4	3	4	2	3
Tijftjaf	2	1	9	11	13
Fitis	129	128	142	142	160
Staartmees	3	1	-	2	2
Glanskop	3	2	-	-	2
Pimpelmees	10	6	7	7	11

Koolmees	29	28	33	43	37
Wielewaal	-	-	1	-	1
Vlaamse Gaai	10	8	8	10	9
Ekster	24	25	28	26	25
Zwarte Kraai	3	3	2	1	5
Ringmus	4	3	2	1	2
Vink	-	1	2	2	3
Kneu	32	26	23	23	29
Barmsijs	1	1	2	-	-
Geelgors	1	1	-	-	-
Aantal soorten	42	43	42	39	40

SASBERGEN

(geïnventariseerd door R. Sluys)

Terreinomschrijving:

De kavel heeft een omvang van circa 40 ha., het gebied wordt in het westen begrensd door het Zweefvliegveld, in het noorden door de Joppiesweg en het pad ten zuiden van de Wei van het Paardenkerkhof, in het oosten door het pad langs het Rommelbos en het Varkensoortjesbos en in het zuiden door het rijwielpad. Het terrein vertoont door de vele verschillende typen begroeiing een parkachtig landschap.

In de noord-westhoek van het gebied, de Roggepan, bestaat de vegetatie na de brand in 1984 voornamelijk uit duinriet en Adelaarsvaren met hier en daar een Meidoorn en weer opschietende Amerikaanse vogelkers.

et oostelijk deel nl. het Grote Rommelbos en het Varkensoortjesbos bestaat grotendeels uit eikehakhout met als onderbegroeiing vrijwel uitsluitend Adelaarsvaren. Het open terrein tot aan het pad is begroeid met Adelaarsvaren, buntgras, hier en daar nog restanten van Heide, maar grotendeels vergrast.

In het zuiden is de vegetatie zeer verschillend van aard. Vanuit het zuidoosten naar het zuidwesten bestaat de begroeiing uit open stukken met Buntgras, Adelaarsvaren en Hei afgewisseld met enkele boomsingels van Eiken en Elzen. Dit beeld verandert met de komst van een bosje van Oostenrijkse dennen dat weer wordt opgevolgd door Het Donkere Bos, een stuk loofhout. Uiteindelijk komen we dan in het zuidwestelijk deel van het terrein in de Vlashoek, een stuk gemengd bos bestaand uit Oostenrijkse den, Populier, Beuk, Els met als onderbegroeiing Amerikaanse vogelkers.

Het middengedeelte van het terrein wordt gevormd door de Wei van Sasbergen, het in 1979 aangeplante jone loofhout is inmiddels opgeschoten tot een behoorlijke opstand van Elzen, Esdoorns, Berken en Meidoorns.

Aantal bezoeken aan het terrein: 14

Totaal aantal uren : 35 uur

Gemiddeld per bezoek : 2,5 uur

Broedgevallen Sasbergen

Soort	1980	1984	1990
Fazant	10	3	6
Houtsnip	2	1	1
Wulp	1	-	-
Houtduif	10	24	12
Tortelduif	-	1	3
Koekoek	1	1	1
Bosuil	1	1	1
Groene Specht	2	3	2
Grote Bonte Specht	1	3	-
Veldleeuwerik	9	6	-
Boompieper	8	4	10
Graspieper	-	2	-
Witte Kwikstaart	1	-	-
Winterkoning	6	11	17
Heggenus	4	8	5
Roodborst	9	12	22
Nachtegaal	5	4	5
Merel	9	6	8
Zanglijster	1	1	1
Tapuit	1	3	-
Paapje	1	1	-
Gekraagde Roodstaart	4	4	-
Sprinkhaanrietzanger	1	-	2
Braamsluiper	2	-	-
Grasmus	2	1	5
Tuinfluit	3	3	5
Zwartkop	3	1	3
Tijftjaf	4	2	9
Fitis	22	16	24
Staartmees	1	2	1
Glanskop	3	1	2
Pimpelmees	4	2	15
Koolmees	13	12	14
Boomkruiper	1	1	1
Vlaamse Gaai	3	3	2
Ekster	1	4	2
Kauw	-	-	2
Zwarte Kraai	1	1	2
Vink	2	2	7
Groenling	2	-	-
Kneu	4	2	1
Geelgors	-	-	1
Totaal aantal soorten	38	35	32

Toelichting:

Het terrein werd eerder in 1980 en 1984 geïnventariseerd. De omvang van het onderzochte gebied was toen duidelijk groter nl. 114 ha.

Om aantallen met elkaar te kunnen vergelijken zijn alleen die territoria uit 1980 en 1984 opgenomen die binnen de grenzen van het in 1990 geïnventariseerde gebied vallen.

De aantallen van de inventarisatie van 1990 geven in een aantal gevallen duidelijke veranderingen te zien t.o.v. de 2 vorige inventarisaties.

Allereerst is er de sterke toename te zien van zowel Roodborst als Winterkoning. De afgelopen drie zachte winters zijn hier ongetwijfeld debet aan.

De Grote Bonte Specht is verdwenen uit het terrein. De soort werd alleen tijdens de eerste twee inventarisatieronden waargenomen.

De Groene Specht handhaaft zich nog steeds goed.

De Veldleeuwerik en de Tapuit zijn sterk achteruitgegaan, een achteruitgang die symptomatisch is voor het gehele zuidelijk duingebied van de AW-duinen.

De Gekraagde Roodstaart is verdwenen, een teruggang van 4 naar 0 exemplaren.

De Grasmus en de Tijftjaf zijn sterk vooruitgegaan, dit is een beeld wat over de gehele linie zichtbaar is.

De Vink is sterk toegenomen.

Het meest opzienbarende is wel de zeer sterke toename van de Pimpelmees, nl. van 2 naar 15 territoria, terwijl de Koolmees en de Glanskop zeer constant zijn.

In vergelijking met 1984 zijn verdwenen:

Grote Bonte Specht, Tapuit, Paapje, Gekraagde Roodstaart en Groenling.

(Weer)Gekomen:

Kauw, Sprinkhaanrietzanger en Geelgors.

Het noordwestelijk deel van het terrein, De Roggepan, werd op 25 april 1984 door brand getroffen. We vroegen ons toen af wat de gevolgen op lange termijn zouden betekenen. De inventarisatie van dit jaar geeft aan dat, hoewel al weer zes jaar geleden, die brand inderdaad grote gevolgen heeft gehad voor de broedvogelstand in dat gebied.

Aantal broedgevallen in De Roggepan:

Soort	1980	1990
Wilde Eend	1	-
Houtduif	2	-
Boompieper	-	2
Winterkoning	4	1
Heggenus	6	1
Roodborst	1	-
Nachtegaal	3	-
Merel	1	-
Sprinkhaanrietzanger	1	1
Braamsluiper	2	-
Grasmus	3	1
Zwartkop	1	-
Paapje	1	-
Fitis	11	1
Pimpelmees	-	1
Koolmees	4	1
Ekster	1	1
Kneu	1	-
Totaal	16	9